

**Rola jednostek współpracujących z systemem Państwowego
Ratownictwa Medycznego na przykładzie działań Tatrzańskiego
Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego**

Jakub Dziadkowiec

Krakowska Akademia im. Andrzeja Frycza Modrzewskiego w Krakowie

Wydział Zdrowia i Nauk Medycznych

Ratownictwo Medyczne

Tytuł pracy:

Rola jednostek współpracujących z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego na przykładzie działań Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego.

Streszczenie:

W pracy przedstawione zostały relacje pomiędzy elementami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego a jednostkami współpracującymi z tym systemem. Współpraca ta została pokazana na przykładzie działań Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego, które wykonuje zadania z zakresu ratownictwa górskiego. Relacje te zostały zaprezentowane na podstawie danych uzyskanych z dyspozytorni medycznej Krakowskiego Pogotowia Ratunkowego.

Słowa kluczowe:

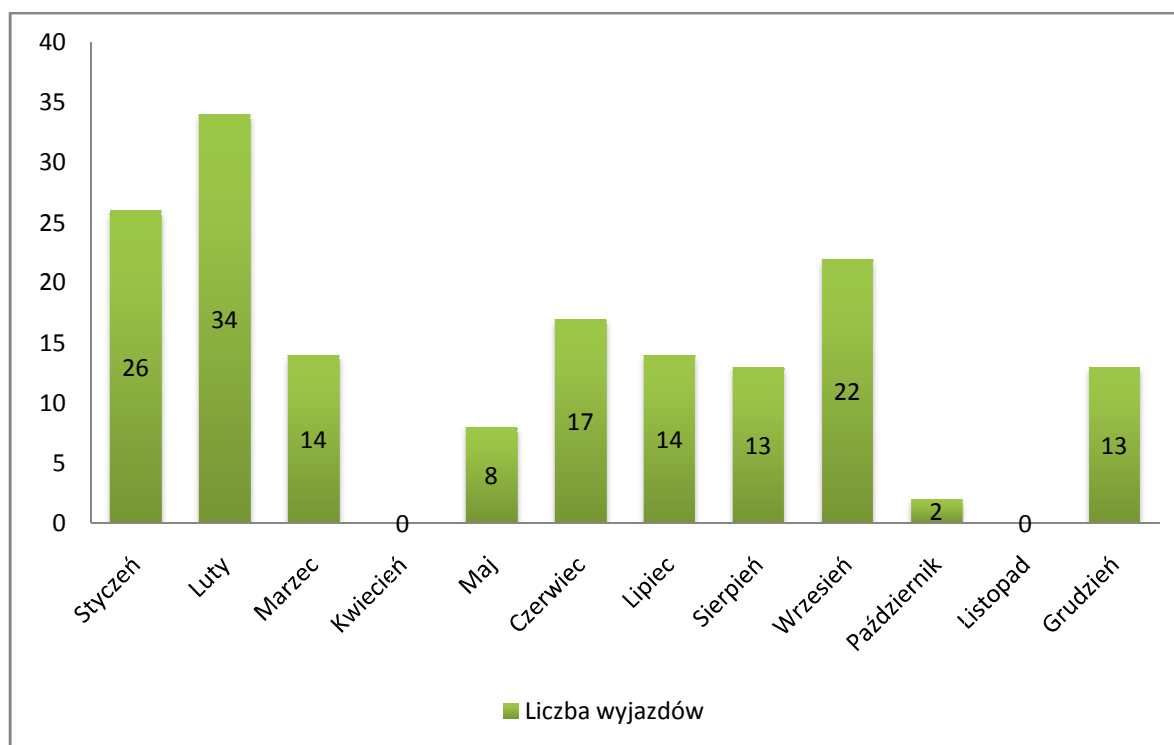
Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie Ratunkowe, ratownictwo górskie, system Państwowego Ratownictwa Medycznego, jednostki współpracujące,

Państwowe Ratownictwo Medyczne zostało powołane w celu zapewnienia pomocy osobom, które znalazły się w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowotnego. Aby system ten mógł funkcjonować poprawnie niezbędne jest wsparcie innych służb i organizacji, które mogą zapewnić pomoc w wykonywaniu tych zadań. W swoim artykule chciałbym przedstawić rolę, jaką odgrywają jednostki współpracujące z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego. Pokazać to pragnąłbym na przykładzie działań Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego. Pracę swoją chciałbym oprzeć na danych z roku 2014, jakie uzyskałem w formie zestawienia statystycznego ze Skoncentrowanej Dyspozytorni Medycznej, działającej w Krakowskim Pogotowiu Ratunkowym, która swoim działaniem obejmuje obszar działalności ratunkowej TOPR.

Ważnym elementem systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego są jednostki, które z tym systemem współpracują. Już pierwsza ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym z 25 lipca 2001 wprowadzała zapis, iż jednostki systemu współdziałają z jednostkami Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego, policji, sił zbrojnych, a także z organizacjami społecznymi i stowarzyszeniami w szczególności m.in. z Tatrzańskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym [1]. Druga ustawa z dnia 8 września 2006 roku ustanowiła określenie: jednostka współpracująca z systemem. Określała także, kto i jakie wymagania musi spełnić by stać się tą jednostką. Są to służby, które ustawowo zostały stworzone w celu pomocy osobom, które znalazły się w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowotnego. Takie jak Państwa Straż Pożarna, jednostki włączone do KSRG, podmioty, o których mówi artykuł 55 ustawy o kulturze fizycznej z dnia 18 stycznia 1996 a także inne, które są nadzorowane lub podległe ministrowi Obrony Narodowej lub ministrowi właściwemu do spraw wewnętrznych. Jednostkami współpracującymi z systemem mogą być także społeczne organizacje ratownicze, które statutowo lub ustawowo zobowiązują się do niesienia pomocy w sytuacji, gdy w stosunku do osób wystąpi stan nagłego zagrożenia zdrowotnego, pod warunkiem jednak, że zostaną one wpisane do rejestru jednostek współpracujących, który prowadzony jest przez poszczególnych wojewodów. Organizacje współpracujące z systemem udzielają poszkodowanym kwalifikowanej pierwszej pomocy [2]. Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich wprowadziła zmianę do ustawy z 2006 roku. Wykreślono zapis o podmiotach, o których mówi ustawa o kulturze fizycznej. Natomiast organizacje uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego stały się automatycznie jednostkami współpracującymi z systemem [3]. Jednym z podmiotów, które jest uprawnione do wykonywania ratownictwa górskiego jest Tatrzańskie Ochotnicze Pogotowie

Ratunkowe[4]. Statutowym celem działania tego stowarzyszenia jest ochrona zdrowia ludzkiego. TOPR zamierza to osiągnąć poprzez prowadzenie ratownictwa górskiego i narciarskiego a także pomoc poszkodowanym w katastrofach i klęskach żywiołowych, które wydarzyły się na terenie kraju, ale również za granicą [5]. TOPR jako organizacja ratownicza powstała 29 października 1909 roku. Powodem założenia tego stowarzyszenia była zwiększająca się liczba wypadków, do jakich zaczęło dochodzić w Tatrach i pojawiło się zapotrzebowanie na organizację, która mogłaby nieść pomoc na terenie górskim [6]. Podstawą prawną działania TOPR jest ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich. Określa ona, jakie działania w ramach ratownictwa górskiego należy podjąć. Są to m.in. przyjęcie zgłoszenia, dotarcie do poszkodowanego, udzielenie mu kwalifikowanej pierwszej pomocy, zabezpieczenie i ewakuacja poszkodowanych, a także ich transport do miejsca gdzie występuje możliwość do podjęcia medycznych czynności ratunkowych przez jednostki Państwowego Ratownictwa Medycznego [7]. Ustawa ta pozwala także ratownikom górskim, którzy posiadają kwalifikacje ratownika medycznego na podjęcie medycznych czynności ratunkowych, jakie określone są w ustawie o Państwowym Ratownictwie Medycznym [8].

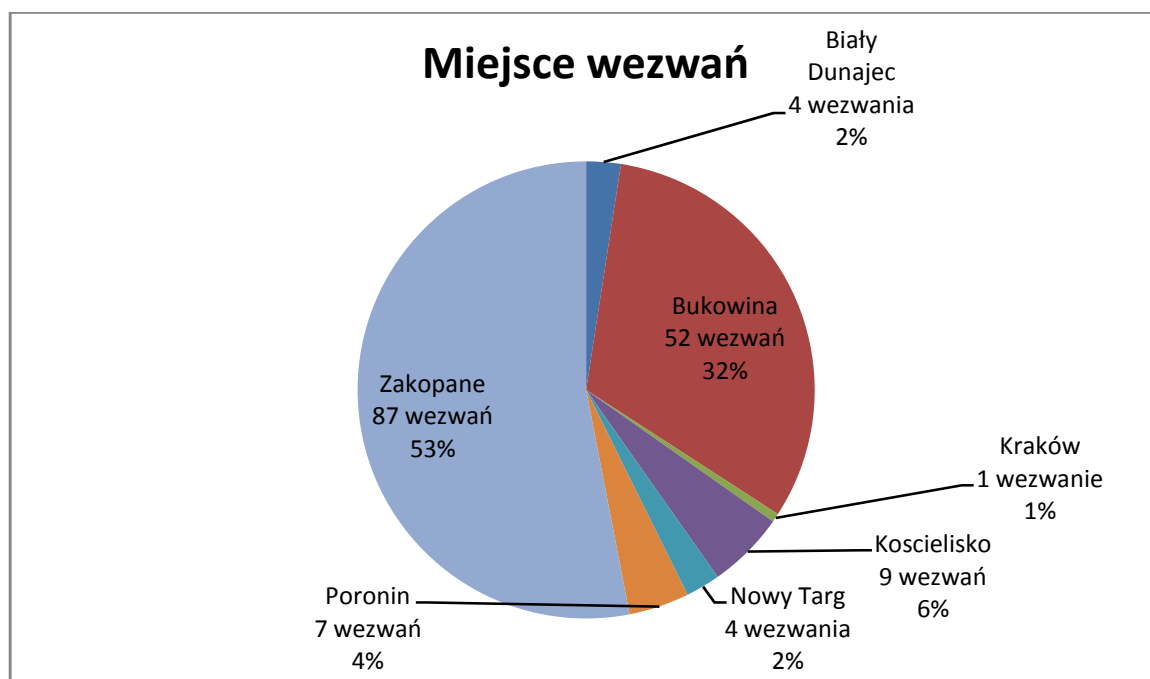
Rok 2014 był okresem intensywnej współpracy Państwowego Ratownictwa Medycznego z Tatrzańskim Ochotniczym Pogotowiem Ratunkowym. Łącznie z obu stron było 164 wezwań. Tylko raz TOPR został powiadomiony ze strony Skoncentrowanej Dyspozytorni Medycznej w Krakowie o zdarzeniu. Wypadek ten miał miejsce 29.01.2014 w Białce Tatrzańskiej w gminie Bukowina Tatrzańska na stacji narciarskiej Kotelnica. Doszło wtedy u poszkodowanego do urazu kolana prawego. Wezwań Zespołów Ratownictwa Medycznego ze strony Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego było natomiast 163. Jak ilustruje to wykres nr 1 dotyczący rozłożenia wezwań w czasie, najwięcej wyjazdów na wezwanie ratowników TOPR było w okresie zimowym i letnim. W zestawieniu tym dominuje miesiąc luty. W miesiącach wiosennych i jesiennych wezwań było zdecydowanie mniej. Na przykład w miesiącu kwietniu i listopadzie nie było żadnych zgłoszeń ze strony TOPR. W okresie zimowym większość zdarzeń spowodowana była urazami, jakimi dochodziło na stokach narciarskich.

Wykres 1. Rozłożenie wyjazdów na wezwanie TOPR w rozbiciu miesięcznym w 2014 roku.

Najczęstszymi powodami wezwań ze strony ratowników Tatrzańskiego Pogotowia Ratunkowego były sprawy związane z urazami. Miało to miejsce w 83% wszystkich wezwań, jakie pochodziły od ratowników TOPR. Na 163 ogólnych powiadomieniach, wyjazdów takich było 136. Na drugim miejscu znajdowały się problemy internistyczne, te były powodem wezwań w 17 %. Spraw internistycznych było 28. Jeden powód wezwania nie został określony. Pośród wszystkich obrażeń dominowały urazy kończyn dolnych, których było 81 przypadków. Następnie znajdowały się urazy kończyn górnych, której liczba była jednak zdecydowanie niższa, gdyż takich obrażeń było 18. Tuż za nimi znajdowały się urazy głowy, których było o jeden mniej. Urazów kręgosłupa było 10. Innych typów urazów było 14. Z kolei, jeśli chodzi o sprawy internistyczne, wśród nich dominowały wezwania związane z zasłabnięciem lub utratą przytomności. Na ogólną liczbę 28 wezwań o charakterystyce internistycznej takich wezwań było 15. Następnym typem powiadomień były sprawy związane z nagłym zatrzymaniem krążenia. Takich wezwań było trzy, raz pacjent był po powrocie spontanicznego krążenia, natomiast w dwóch przypadkach w chwili wezwania Zespołu Ratownictwa Medycznego prowadzono czynności reanimacyjne. Kolka nerkowa oraz zawroty głowy były kolejnymi powodami wezwań w obu przypadkach wzywano

dwukrotnie do tego typu zaburzeń. Pojedynczo wzywano do następujących zdarzeń: duszność, napad padaczkowy, odwodnienie wyczerpanie, bóle brzucha i wymioty, problemy kardiologiczne oraz krwawienie z dróg rodnych. Z kolei, jeśli chodzi o miejsce wezwania ilustruje to wykres numer 2. Najczęstszym miejscem zdarzeń był teren gminy Zakopane. Miało to miejsce w 53 % wszystkich powiadomień.

Wykres 2 Miejsce wezwań ZRM

Wśród wszystkich miejsc, do jakich TOPR wzywało Zespoły Ratownictwa Medycznego znajdował się także Kraków, do którego w jednym przypadku helikopter Tatrzeńskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego przetransportował poszkodowanego. Śmigłowiec wylądował na terenie Muzeum Lotnictwa skąd karetka zabrała pacjenta do Centrum Urazowego, który mieści się w Szpitalu Uniwersyteckim. Ogólnie transport lotniczy był bardzo ważnym ogniwem współpracy TOPRu i Państwowego Ratownictwa Medycznego. Na ogólną liczbę wszystkich wezwań w przypadku 37%, poległo to na przejęciu na lądowisku pacjenta ze śmigłowca a następnie transport karetką do Szpitalnego Oddziału Ratunkowego. W 59 przypadkach miało to miejsce na lądowisku mieszczącym się przy Szpitalu Powiatowym im Tytusa Chałubińskiego w Zakopanym a w jednej sytuacji miało to miejsce w Krakowie. Zakopiański szpital był także najczęstszym miejscem gdzie przetransportowywano pacjentów. Miało to miejsce w 149 przypadkach, czyli w 91 % wszystkich wezwań.

Kolejnymi szpitalami gdzie pacjenci zostali przewiezieni był Podhalański Szpital Specjalistyczny im Jana Pawła II w Nowym Targu oraz Szpital Uniwersytecki w Krakowie. W przypadku nowotarskiego szpitala miało to miejsce w 10 wezwaniach a w Krakowie w jednym. W czterech przypadkach wezwań brak jest informacji czy pacjenci byli transportowani do szpitala.

Jednostki współpracujące z systemem Państwowego Ratownictwa Medycznego odgrywają ważną rolę w poprawnym funkcjonowaniu tego systemu. Dobrze to można zauważyć na przykładzie współpracy Tatrzańskiego Ochotniczego Pogotowia Ratunkowego z jednostkami systemu Państwowego Ratownictwa Medycznego. Działania jakie podjęto w roku 2014 bardzo dobrze obrazują tą sytuację. Był to okres wielokierunkowej współpracy. Z obu stron podejmowano różnorakie działania, których celem było osiągnięcie jak najlepszych efektów dla pacjentów. Dobrym tego przykładem jest transport śmigłowcem poszkodowanego do Krakowa. Transport taki równie dobrze mogło wykonać Lotnicze Pogotowie Ratunkowe, lecz działanie TOPR przyspieszyło udzielenie odpowiedniej pomocy pacjentowi. Dzięki takim posunięciom można było szybko, skutecznie a także w efektywny sposób nieść pomoc osobom, które znalazły się w sytuacji nagłego zagrożenia zdrowotnego na terenie górskim a także na stokach narciarskich. Gdyby nie to współdziałanie poszkodowanym trudniej byłoby udzielić odpowiedniej pomocy medycznej. Pokazuje to także jak dobrze zorganizowany system Ratownictwa Medycznego może w skuteczny sposób nieść pomoc wszystkim potrzebującym.

BIBLIOGRAFIA

- [1] Ustawa z dnia 25 lipca 2001 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz.U. z 2001 r. Nr 113 poz. 1207, art. 32
- [2] Ustawa z dnia 8 września 2006 roku o Państwowym Ratownictwie Medycznym, Dz.U. z 2006 r. Nr 191 poz. 1410, art. 15-17
- [3] [7] [8] Ustawa z dnia 18 sierpnia 2011 roku o bezpieczeństwie i ratownictwie w górach i na zorganizowanych terenach narciarskich, Dz.U. z 2011 r. Nr 208 poz. 1241, art. 50, art. 6, art. 12
- [4] Red. S. Poździuch, *Ustawa o Państwowym Ratownictwie Medycznym. Komentarz*, Warszawa 2013, s. 185
- [5] Statut TOPR z dnia 3 listopada 2012, art. 3
- [6] M. Jagiełło, *Wołanie w górach*, Warszawa 1987, s. 18-19

Title:

The role of the cooperating units of the National Medical Rescue system seen in the actions of the Tatra Voluntary Rescue Service

Summary:

This paper presents the relationship between system components of the National Medical Rescue and cooperating units of the system. This cooperation has been shown using action Tatra Voluntary Rescue Service, which performs tasks in the field of mountain rescue. These relations are presented on the basis of data obtained from the control room of the Krakow Medical Emergency Ambulance Service.

Keywords:

Tatra Voluntary Rescue Service, mountains rescue, National Medical Rescue system, cooperating units